

ЗІНОВАТЬ ГРАНІТНА, РОКИТНИЧОК ГРАНІТНИЙ

Chamaecytisus graniticus (Rehmann) Rothm.
(*Cytisus graniticus* Rehmann; incl. *Chamaecytisus skrobiszewskii* (Pacz.) Klásk., *Cytisus skrobiszewskii* Pacz.).

Родина Бобові — Fabaceae

Природоохоронний статус виду
Вразливий.

Наукове значення
Ендемік.

Ареал виду та його поширення в Україні
Пн.-зх. Причорномор'я. Трапляється в Правобережному Злаковому Степу, у межиріччях Пд. Бугу та Дніпра. Адм. регіони: Дн, Мк, Хс.

Чисельність та структура популяцій
Популяції локальні, з дифузною або груповою просторовою структурою, з правостороннім віковим спектром, неповночленні, регресивні, або нормального типу з повночленною віковою структурою. Щільність рослин у популяціях становить від 2 до 10 особин на 1 м². На території ПЗ «Єланецький Степ», в окол. м. Снігурівка, хут. Шилова балка (Миколаївська обл.) знаходяться найбільші популяції виду.

Причини зміни чисельності
Слабка конкурентна здатність виду, знищення ділянок степової рослинності внаслідок лісонасаджень, надмірного випасання.

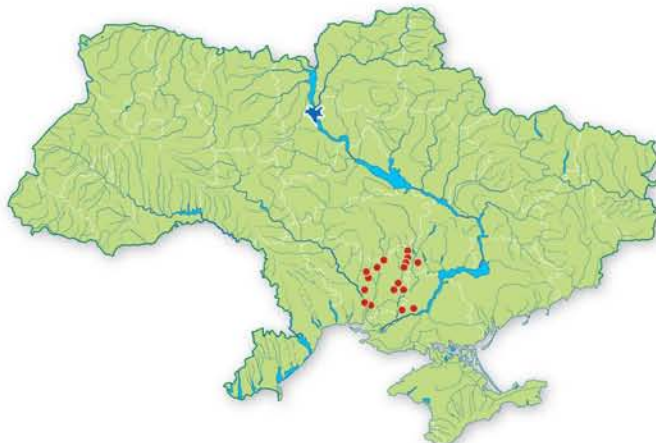
Умови місцезростання
Вапнякові, крейдяні, кам'яністі, мергелисті та гранітні відшарування балок та річкових долин; в угрупованнях кл. *Festuco-Brometea*. Ксерофіт, кальцефіт.

Загальна біоморфологічна характеристика
Нанофанерофіт. Куц 15–30 см заввишки. Молоді пагони висхідні, виразно гранчасті, опушені. Листки трійчасті, листочки обернено-яйцеподібні або еліптичні, зісподу опушені, зверху майже голі. Квітки білі, блідо-рожеві, по 2–4, зібрані у несправжньоверхівкове суцвіття. Плід лінійний, опушений біб. Цвіте у травні–липні. Плодоносить у серпні–вересні. Розмножується насінням.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони
Занесений до Червоного списку МСОП, Європейського червоного списку. Охороняється у ПЗ «Єланецький Степ», в заказниках місцевого значення в Миколаївській та Дніпропетровській обл. Необхідно здійснювати контроль стану популяцій. Заборонено порушення місць зростання, заліснення місць зростань.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах
Вирощують у Криворізькому ботанічному саду НАН України.

Господарське та комерційне значення
Декоративне, медоносне, протиерозійне.

Основні джерела інформації
Андрієнко, Онищенко, 2002; Кучеревський, 2001; Каталог растений Криворожского ботанического сада, 2004; ЧКУ, 1996.

Автори: М.В. Шевера, Л.І. Крицька
Фото: Р.Я. Кіш, І.І. Мойсієнко (вставка)

ЗІНОВАТЬ ПАЧОСЬКОГО, РОКИТНИЧОК ПАЧОСЬКОГО

Chamaecytisus paczoskii (V. Krecz.) Klásk.
(*Cytisus paczoskii* V. Krecz).

Родина Бобові — Fabaceae

Природоохоронний статус виду
Рідкісний.

Наукове значення
Ендемік.

Ареал виду та його поширення в Україні

Східнокарпатсько-волино-подільський вид із іррадіацією в Молдову. В Україні зрідка трапляється в Прикарпатті, Розточчі-Опіллі, Волинській височині, Зх. Поділлі та пд. частині Правобережного Лісостепу; окреме місцезростання, вказане за літературними даними для окол. Саврані на березі р. Буг, потребує підтвердження. Адм. регіони: Рв, Лв, Ів, Чц, Тр, Хм, Од.

Чисельність та структура.

Популяції локальні, представлені нечисленими куртинами. Ступінь природного поновлення невідомий.

Причини зміни чисельності

Слабка конкурентна здатність виду, рубки лісу, заліснення, знищення місць зростання, переважно при видобуванні вапняку.

Умови місцезростання

Вапнякові відслонення, галявини листяних та мішаних лісів, серед чагарників, у складі лісових та дуже рідко наскельно-степових, частково затінених лісовою рослинністю

угрупованнях; в асоціаціях *Festuco valesiacaе-Caricetum humilis* союзу *Festucion valesiacaе* та в угрупованнях союзу *Seslerio-Festucion glaucae* (кл. *Festuco-Brometea*). Мезоксерофіт, кальцефіт.

Загальна біоморфологічна характеристика

Нанофанерофіт. Куц 30–60 см заввишки. Пагони розпростерті, дугоподібно підняті, густо опушені. Листки трійчасті, листочки еліптичні, зісподу густо опушені. Квітки жовті, по 2–4, у колосоподібному суцвітті, розвиваються раніше за листки. Плід лінійний, густо повстисто-волосистий біб. Цвіте у травні–липні. Плодоносить у липні–серпні. Розмножується насінням. Рослина при сушінні чорніє.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони

Занесений до Європейського червоного списку. Охороняється у ПЗ «Медобори», НПП «Подільські Товтри», в комплексних пам'ятках природи «Жулицька Гора», «Гора Сторожиха», «Гора Висока», «Підлиська Гора» (Львівська обл.), пам'ятках природи загальнодержавного значення «Касова Гора» та «Урочище Масьок» (Івано-Франківська обл.), заповідному урочищі «Хрещатико-Звинячинське» (Чернівецька обл.). Заборонено порушення місць зростання, заліснення ділянок.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах
Відомостей немає.

Господарське та комерційне значення
Декоративне, медоносне.

Основні джерела інформації

Заверуха, 1985; Кагало, Любінська, Скібіцька, 2003; Флора УРСР, 1954; ЧКУ, 1996.

Автор: М.В. Шевера
Фото: Г.І. Оліяр

ЗІНОВАТЬ ПОДІЛЬСЬКА, РОКИТНИЧОК ПОДІЛЬСЬКИЙ

Chamaecytisus podolicus (Błocki) Klask.
(*Cytisus podolicus* Błocki)

Родина Бобові — Fabaceae

Природоохоронний статус виду
Вразливий.

Наукове значення
Ендемік.

Ареал виду та його поширення в Україні
Східнокарпатсько-подільський вид із іррадіацією на Полісся та в Молдову. В Україні спорадично трапляється у Передкарпатті, Зх. Поділлі, Розточчі-Опіллі, рідко в Зх. Поліссі та на Закарпатті. Адм. регіони: Вл, Ль, Ів, Тр, Зк, Чц, Хм, Вн.

Чисельність та структура.
Популяції нечисленні, займають невелику площу, з тенденцією до скорочення. Ступінь природного поновлення незадовільний.

Причини зміни чисельності
Слабка конкурентна здатність виду, знищення ділянок степової рослинності внаслідок лісонасадження, випалювання сухоостою, порушення схилів при видобуванні вапняку.

Умови місцезростання
Вапняково-кам'яністі, лучно-степові схили, карстові западини в угрупованнях союзу *Festucion valesiacae* (кл. *Festuco-Brometea*). Ксерофіт, кальцефіл.

Загальна біоморфологічна характеристика
Нанофанерофіт. Невисокий кущ, 30–50 см заввишки. Пагони висхідні, волохато-волосисті. Листки трійчасті, листочки обернено-йцеподібні, опушені. Квітки блідо-жовті, по 10–12, на молодих та минулорічних гілочках у головчастому суцвітті. Плід видовжено-ланцетний, густо волохатий біб. Цвіте у червні–липні. Плодоносить у липні–серпні. Властиве вторинне пізньолітнє цвітіння. Розмножується насінням.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони
Занесений до Європейського червоного списку, Червоного списку МСОП. Охороняється у ПЗ «Медобори», НПП «Подільські

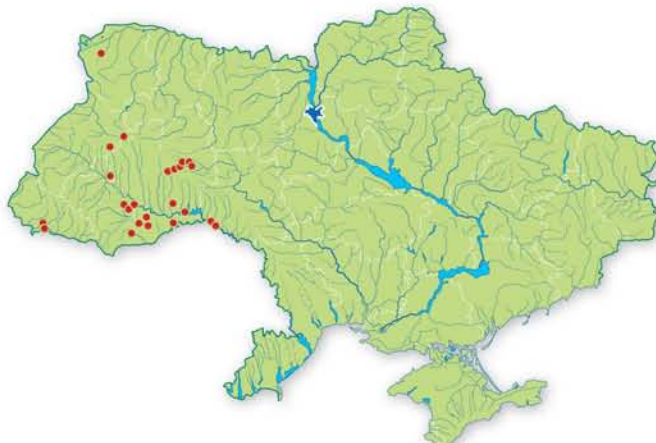
Товтри», заказниках загальнодержавного значення «Чорна Гора» (Закарпатська обл.) та «Жижавському» (Тернопільська обл.), у пам'ятках природи загальнодержавного значення: «Урочище Сокіл» та «Касова Гора» (Ів.-Франківська обл.). Заборонено порушення та заліснення місць зростання.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах
Вирощують у Національному ім. М.М. Гришка НАН України, Донецькому НАН України, Кам'янець-Подільському ботанічних садах.

Господарське та комерційне значення
Декоративне, медоносне.

Основні джерела інформації
Андрієнко, Онищенко, 2002; Антонюк, Бородин, Собко, Скворцова, 1982; Деревья и кустарники, 1974; Каталог растений Донецкого ботанического сада, 1988; Крічфалушій, Будников, Мигаль, 1999; Судинні рослини флори Чернівецької області, які підлягають охороні, 1999; ЧКУ, 1996.

Автори: М.В. Шевера, Л.Г. Любінська, О.О. Орлов
Фото: Я.І. Капелюх, Р.Я. Кіш:

ЗІНОВАТЬ РОШЕЛЯ, РОКИТНИЧОК РОШЕЛЯ

Chamaecytisus rochelii (Wierzb.) Rothm.
(*Cytisus rochelii* Wierzb.)

Родина Бобові — Fabaceae

Природоохоронний статус виду
Рідкісний.

Наукове значення
Вид на сх. межі диз'юнктивного ареалу.

Ареал виду та його поширення в Україні
Центральноєвропейсько-балкансько-східнокарпатський вид із іррадіацією в Молдову. Для України наводиться з Прут-Дністровського межиріччя та Передкарпаття. Достовірно відомий лише з окол. с. Розкопінці Сокирянського р-ну Чернівецької обл., інші місцезнаходження в регіоні, як і вказівка (г. Чорна Гора) для Закарпаття, потребують підтвердження. Адм. регіони: ?Зк, Чц.

Чисельність та структура популяцій
Популяції нечисленні, локальні, з тенденцією до скорочення.

Причини зміни чисельності
Слабка конкурентна здатність виду.

Умови місцезростання
У розріджених листяних лісах, серед чагарників, в екотонних узлісних угрупованнях кл. *Trifolio-Geranietea*, переважно на піщаних ґрунтах інколи на порушених ектопах. Мезоксерофіт.

Загальна біоморфологічна характеристика
Нанофанерофіт. Кущ 80–100 см заввишки. Стебла висхідні, опушені. Листки трійчасті, листочки ланцетні або яйцеподібно-ланцетні, з обох боків притиснуто-довговолосисті. Квітки сірчано-жовті, по 12–18, зібрані у головчато-щиткоподібне суцвіття. Плід серпоподібно

зігнутий, волохато-волосистий біб. Цвіте у червні–липні. Плодоносить у серпні–вересні. Розмножується насінням.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони
Необхідно контролювати стан існуючої популяції та організувати заказник, ширше культивувати в ботанічних садах. Заборонено порушення місць зростання.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах
Вирощують у Донецькому ботанічному саду НАН України.

Господарське значення.
Декоративне, медоносне, протиерозійне.

Основні джерела інформації
Каталог растений Донецкого ботанического сада, 1988; Судинні рослини флори Чернівецької області, які підлягають охороні, 1999; ЧКУ, 1996; Pifko, 2008.

Автор: М.В. Шевера
Фото: О.О. Кагало